

עירובין פח ע"א-ב. שפיכת מים בחצרו

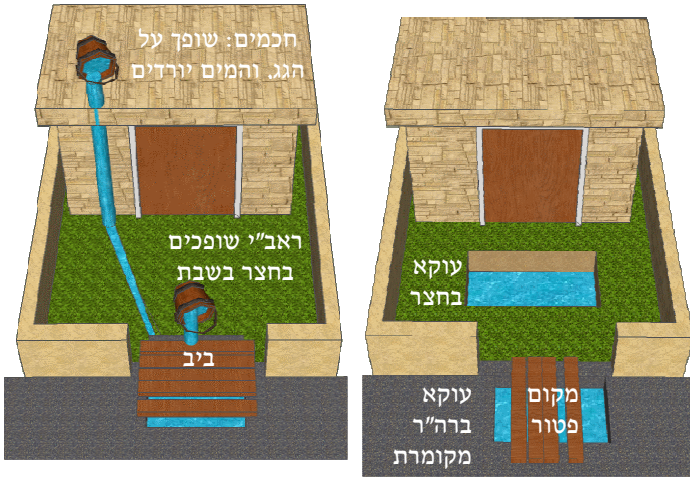
המשנה עוסקת באיסור שפיכת מים ברשות היחיד אל רשות היחיד, שיצאו אל רשות הרבים (וחכמים גזרו לאסור מחשש שיבואו לשפוך מים ישירות מרה"י לרה"ר ויעברו על איסור הוצאה מרשות לרשות) בשני אופנים:

א. שפיכת המים בחצרו, והדין תלוי האם המים יגיעו (אליבא דרב הונא, למסקנת הסוגיה) לרשות הרבים.

ב. שפיכת המים לביב (תעלה מרשות היחיד לרשות הרבים), ובוודאות יגיעו המים לרשות הרבים.

במקרה א. אין חשש שהמים יגיעו לרשות הרבים כשיש בחצר 4 על 4 אמות, אך במידה ואין 4 על 4 אמות בחצר ניתן לחפור עוקה (בור) בשיעור שמכיל סאתיים מים (16.6 ליטר. שיעור שימוש אדם במים במשך יום) שהמים יכנסו בו ולא יצאו לרשות הרבים.

טעם חצר בגודל 4 על 4 אמות אינה צריכה עוקה:

ביב (תעלה היוצאת מהחצר לרה"ר), מחד המים נספגים בביב סאתיים (ולכן מותר לראב"י), ומאידך החצר קטנה (ולכן אסור לחכמים)

חצר שאינה 4 על 4 אמות ורוצה לשפוך מי שופכים לחצרו

נפק"מ בחצר ארוכה וצרה	חצר יותר מ-4 על 4 אמות	חצר פחות מ-4 על 4 אמות	
זו אינה חצר חשובה, ואדם לא מזלף אותה. לכן אפילו שיש בה שטח רבוע של 16 אמה (כגון 8 X 2 אמות) צריכה עוקה לשפיכת המים.	זו חצר חשובה, ואדם רוצה לזלף מים על כולה (בימות החמה שהאבק ישקע באדמה), ואם המים נשפכו ויצאו לרה"ר זו אינה כוונתו.	זו אינה חצר חשובה, ולכן אדם שופך את מימיו לגינה, וחפץ שימשיכו לרה"ר - נמצא שביציאת המים לרה"ר נתקיימה מחשבתו. וגזרו חכמים לאסור לשפוך מביתו לחצר שמה יבוא לשפוך ישירות מביתו לרה"ר.	רבה
זו חצר גדולה, שהמים נספגים בתוכה, ואינה צריכה עוקה.	זו חצר גדולה, ולכן המים נספגים בה, וגם אם יצאו המים לרשות הרבים לא נתקיימה כוונתו.	זו אינה חצר גדולה, ולכן המים לא נספגים בה, ובעל הבית רוצה שהמים יצאו מחוץ לחצרו, ולא יישארו בחצרו שלוליות.	רב הונא

קושיה לרב הונא ולרבה:

תירוץ	נוח ל:	קשה ל:	הדין
רבי זירא: האכסדרה מקבילה לחצר, וכל אחת מהן הינה מלבן של 4X2, וצירוף של שניהם יוצר שטח מרובע של 4X4.	לרב הונא, החצר עצמה בצירוף האכסדרה נחשבים כחצר גדולה, שיש ביכולתה לספוג את המים.	לרבא, כיצד מצטרפין להחשיב את החצר כמקום חשוב, הרי אין זה שטח מרובע (וממילא מדוע יהיה מותר לשפוך מים בלי עוקה)?	משנתנו: חצר ואכסדרה (חצר מקורה) מצטרפין לארבע אמות. ואין פה 4 על 4 אמות מרובעות.
רבי זירא: הברייתא היא כשיטת חכמים במשנה (שסוברים שעיקר הבעיה היא הזילוף, כרבה) ומשנתנו היא כרבי אליעזר בר יעקב שמתיר בביב (משום שיש בו שטח כדי לבלוע, כרב הונא)	לרבא, חצר מלבנית אינה חצר חשובה, ובשפיכת המים מתכוון שיצאו לרה"ר, ולכן גוזרים לאסור.	לרב הונא, מדוע לא ישפכו לחצר מלבנית מים? הרי זו חצר גדולה שיש ביכולתה לספוג את המים?	ברייתא: חצר שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות (4X4 אך לא מרובעת) - אין שופכים לתוכה מים בשבת.

מקשה הגמרא לרבי זירא, מדוע העמדת שהמשנה הינה דעתו של ראב"י, עדיף להעמידה דעת חכמים? מתרץ רבא לדעתו של רבי זירא, שהמשנה עצמה קשה בלשונה - ולכן מוכרחים להעמידה כראב"י.

3. הסיפא תלויה ברישא (חסורי מחסרה והכי קתני)

2. הרישא לעומת הסיפא (לאור התירוץ)

1. רישא המשנה

חצר שהיא פחותה מארבע אמות - אין שופכין לתוכה מים בשבת. הא ארבע אמות - שופכים. שרבי אליעזר בן יעקב אומר: ביב (שסופג מים כשטח הגינה) הקמור ארבע אמות ברשות הרבים - שופכין לתוכו מים בשבת (הרישא והסיפא הינן דין אחד לראב"י, שצריך סה"כ שיהיה סך הגינה 4 על 4 אמות שסופגות. וההסבר לדין ברישא מוסבר ע"פ הדין בסיפא)

[דין א.] חצר שהיא פחותה - אין שופכין לתוכה... (כשיטת ראב"י).
[דין ב.] רבי אליעזר בן יעקב אומר: ביב שהוא קמור...
אם הסיפא הינה ראב"י - ברור שהרישא אינה ראב"י?
לדברי הערות ותיקונים דף 101: mail.com

חצר שהיא פחותה מארבע אמות - אין שופכין לתוכה מים בשבת, אלא אם כן עשו לה עוקה

לשיטת חכמים (כמוכח מהסיפא שהעיקר שיהיה חצר מרובעת) יש לשנות במשנה שהחובה לעשות עוקה דווקא בחצר שאינה מרובעת, ולומר: "חצר שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות, אין שופכין..."?

המשנה כראב"י, שאם סך שטח החצר אינו ארבע אמות על ארבע אמות - חובה לעשות עוקה. ש"מ.